

Afwegingskader natuurinclusief en klimaatadaptief bouwen

Het college van B en W besluit:

1. Het Afwegingskader natuurinclusief en klimaatadaptief bouwen vast te stellen.

Afwegingskader en Puntensysteem: Natuurinclusief en Klimaatadaptief Bouwen Gemeente Best

Voorpagina

Over deze tool

Deze tool bevat het afwegingskader en het bijbehorende puntensysteem voor natuurinclusief en klimaatadaptief bouwen, dat is ontwikkeld voor de gemeente Best. Het biedt een gestructureerde en geobjectiveerde benadering voor het ontwerpen en beoordelen van nieuwbouw- en herstructureringsprojecten, voornamelijk gericht op het stedelijk gebied."

Waarom dit systeem?

Het primaire doel van deze tool is om al aan de voorkant van projecten de focus te leggen op biodiversiteit, natuurwaarden en klimaatadaptatie. Het toepassen van groen helpt bij het opvangen van wateroverlast, het bestrijden van droogte en het verminderen van hittestress in de bebouwde omgeving. Hiermee geeft de tool direct sturing aan de kernopgave uit de Omgevingsvisie om van Best voor 2040 een groene, robuuste en aantrekkelijke gemeente te maken. Dit verhoogt niet alleen de leefkwaliteit, maar bevordert ook de fysieke en mentale gezondheid van de inwoners.

Voor wie is deze tool bedoeld?

"Projectontwikkelaars en initiatiefnemers:

Het afwegingskader biedt vooraf helderheid en houvast over de verwachtingen van de gemeente Best. Omdat verschillende maatregelen een eigen puntenscore hebben, wordt het inpassen van oplossingen makkelijker en worden de juiste maatregelen op de juiste plek gestimuleerd."

"Gemeente (beleidsmedewerkers en adviseurs):

De tool ondersteunt bij het objectief toetsen en evalueren van bouwplannen, wat bijdraagt aan besluitvorming en duidelijke communicatie met belanghebbenden."

Hoe werkt het puntensysteem?

"Drempelwaarden:

Om aan de eisen te voldoen, moet een project een minimaal aantal punten (de drempelwaarde) behalen. Dit is maatwerk: hoe groter de kavel of de voetafdruk van de ontwikkeling, hoe hoger de drempelwaarde die gehaald moet worden."

"Gebiedsgerichte aanpak:

De maatregelen en criteria zijn specifiek afgestemd op de situatie in Best en houden rekening met lokale gebiedsopgaven, zoals het centrum- en stationsgebied, de woonwijken en de zuidrand."

"Toepassing in elke projectfase:

Het puntensysteem is ontworpen om gedurende de verschillende fases van een bouwproject ingevuld te worden. Dit zorgt ervoor dat de gestelde natuur- en klimaatambities van het eerste ontwerp tot aan het uiteindelijke beheer en onderhoud geborgd blijven."

Met de inzet van deze tool loopt de gemeente Best proactief vooruit op naderende landelijke wetgeving en zorgt zij ervoor dat stedelijke ontwikkeling hand in hand gaat met een gezonde flora en fauna.

Projectinformatie

Puntensysteem Natuurinclusief- en klimaatadaptief bouwen

Toelichting:

Het puntensysteem is bedoeld om nieuwbouw- en herstructureringsprojecten binnen de gemeente Best te kunnen toetsen op natuurinclusiviteit, groen, en klimaatadaptiviteit. Afhankelijk van de schaalgrootte van de ontwikkeling wordt er een drempelwaarde opgesteld. Het doel is de drempelwaarde en groenopgave te behalen door middel van natuurinclusieve-, groene- en klimaatadaptieve maatregelen toe te passen in het plan. Een groter project heeft hier een hogere drempelwaarde dan een kleiner project.

Werkwijze

Vul op deze pagina onder 'projectinformatie' op chronologische volgorde van 1 tot en met 6 de oranje-gekleurde vakjes in.

1. De naam van het project.
2. De woning-/ bouwopgave, bestaande uit:
 - Aantal grondgebonden woningen
 - Aantal appartementen
 - BVO niet-woning
3. De locatie binnen de gebiedsopgaven vanuit de Omgevingsvisie waar het project zich in bevindt.
4. De schaalgrootte van het project, bestaande uit:
 - Perceelgrootte: de volledige oppervlakte van de percelen.
 - Footprint: de oppervlakte van de bebouwing op maaiveld.
 - De gemiddelde hoogte van de bebouwing.
5. Ambitieniveau wegingsfactor: de standaard factor is 1. Per project kan, in overleg met de gemeente, bepaald worden het ambitieniveau omhoog, of om laag te stellen. Niveau.
6. Verhouding flora en fauna: er kan zonder overleg een andere verhouding van de drempelwaardes ingevoerd worden dat het best past bij het project.

Na het invullen kunt u overgaan naar het tabblad "Puntensysteem flora & water" en "Puntensysteem fauna". U analyseert hier het voorliggende plan en de natuurinclusieve, groene en/of klimaatadaptieve maatregelen die hierin voorkomen. En vult hierna aan de rechterkant onder 'invullen' de specifieke aantallen van de maatregelen in, afhankelijk van de 'eenheid'. Het scoreboard geeft vervolgens aan hoeveel punten zijn verdient, en of de drempelwaarde wel of niet is behaald. Vergeet niet om bij het "Puntensysteem flora & water" de hoeveelheid (niet inheemse) soorten in te vullen. De tabbladen flora, fauna en compensatieregeling bevat extra aanvullende informatie ter ondersteuning van het puntensysteem. Het tabblad "Bomen" is specifiek om de bomen in te vullen, zo kan er ook onderscheid gemaakt worden in hoeveel ruimte een boom krijgt om te groeien, deze pagina wordt nog los uitgelegd.

Toelichting onderdelen 'puntensysteem'

Type maatregel	Het type maatregel wat in een project voor kan komen.
Punten	Het aantal punten wat per maatregel is toebedeeld.
Eenheid	De eenheid waarmee een punt behaald kan worden.
Verplichte criteria	De minimale eis waar een maatregel aan moet voldoen om een punt te kunnen krijgen.
Informatie	Extra aanvullende informatie.
Invullen	Vul hier de hoeveelheden in, afhankelijk van de parameters van het project.
Behaalde punten	Hier wordt het aantal punten automatisch gegenereerd.
Behaald oppervlak collectief	Vul hier het deel van het oppervlak dat in collectief gebied ligt in
Behaald oppervlak openbaar	Vul hier het deel van het oppervlak dat in openbaar gebied ligt in

1. Projectnaam:				
2a. Aantal grondgebonden woningen				
2b. Aantal appartementen				
2c. BVO niet-woning				
3. Locatie binnen de gebiedsopgaven				
		☐	Centrum- en stationsgebied	
		☐	Woonwijken	
		☐	Best-Zuidrand	
		☐	Bedrijventerreinen	
		☐	Buitengebied	

4. Schaalgrootte project			
Perceelgrootte:		1	m ²
Footprint van de bebouwing:		1	m ²
Gemiddelde hoogte van bebouwing:		1	m

5. Ambitieniveau wegingsfactor	
<i>Referentie wegingsfactor ambitieniveau</i>	
1	<i>Invullen naar referentie:</i>
0,5	Een project met een lage groenambitie, of met een focus op een ander (groter) maatschappelijk doel.
1	Het standaard ambitieniveau
1,5	Een hoog ambitieniveau, afhankelijk van een specifieke locatie of gebiedsopgave.
2	Een zeer hoog ambitieniveau, afhankelijk van een specifieke locatie of gebiedsopgave.

6. Drempelwaarde			
Drempelwaarde maatregelen:	0		
<i>Afhankelijk van de input van stap 4</i>			
Verhouding flora en fauna		Punten flora en water	Punten fauna
			Keuze
75-25		0	0 ☐
80-20		0	0 ☐
85-15		0	0 ☐

Puntensysteem Flora & water

Puntensysteem

Projectinformatie			Scorebord	
Naam project:	0		Behaalde groenopgave	#DE-LING.DOOR.0!
Aantal woningen en/of eenheden:	0		Minimum te behalen groenopgave	0
BVO niet-woning	0		Behaalde punten flora	#DE-LING.DOOR.0!
Locatie binnen de gebiedsopgave:	Centrum- en stationsgebied		Minimum te behalen punten flora	0
Perceelgrootte:	1	m ²	Behaalde punten fauna	0
Footprint van de bebouwing:	1	m ²	Minimum te behalen punten fauna	0
Gemiddelde hoogte van bebouwing:	1	m	Hoeveelheid niet inheemse soorten gebruikt	
			Totaal hoeveelheid soorten gebruikt	
			Eindscore (voldoende / onvoldoende)	#DE-LING.DOOR.0!

Type maatregel	Punten	Eenheid / punten per	Verplichte criteria	Informatie	Invullen	Behaalde punten	Behaald oppervlak collectief	Behaald oppervlak openbaar
Verplichte maatregelen binnen dit kader								
Waterberging op eigen terrein	-	-	VERPLICHT	Berging van 70mm bui op eigen terrein.		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Behoud bestemd groen / natuur / bos / agrarisch met waarde natuur en landschap	-	-	VERPLICHT	Een vlak wat binnen het bestemmingsplan / omgevingsplan is aangeduid als 'Behoud bestemd groen / natuur / bos / agrarisch met waarde natuur en landschap' dient behouden te blijven. Wanneer dit om goede redenen niet te behalen is, moet er worden gewerkt volgens de compensatieregeling (zie <i>tabblad Beleid</i>). Dit gebeurt in overleg met de gemeente.		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Ten minste twee nieuwe groenmaatregelen gebruiken	-	-	VERPLICHT	Om te verzekeren dat er diversiteit is binnen het groen dat aangebracht wordt moeten er tenminste twee verschillende 'maatregelen rondom gebouwen' gebruikt worden.		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toevoegen van ten minste 8 m2 groen per woning	-	-	VERPLICHT	Bij nieuwbouwprojecten dient 8 m2 groen per woning worden toegevoegd ten opzichte van de bestaande situatie (zie <i>tabblad Beleid</i>).		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Behoud bestaand groen binnen een niet-groene bestemming (bomen invullen in losse pagina)								
Behoud bestaande boom - Boomgrootte 1a	25	stuk	Een boom van 20 meter of hoger.	Bij voorkeur bomen die goed zijn voor de biodiversiteit zoals een wilg, zomer- en winter-eik, ruwe iep, populier, grove den, beuk of de gewone esdoorn. Geen invasieve exoten.	0	0	n.v.t	n.v.t

Behoud bestaande boom - Boomgrootte 1b	20	stuk	Een boom van tussen de 12 en 20 meter	Bij voorkeur bomen die goed zijn voor de biodiversiteit zoals een zachte- en ruwe berk, gewone vogelkers, grijze els of haagbeuk. Geen invasieve exoten.	0	0	n.v.t	n.v.t
Behoud bestaande boom - Boomgrootte 2	15	stuk	Een boom tussen de 6 en 12 meter hoog.	Bij voorkeur bomen die goed zijn voor de biodiversiteit zoals een veldsdoorn, spaanse aak, of hulst. Geen invasieve exoten.	0	0	n.v.t	n.v.t
Behoud bestaande boom - Boomgrootte 3	10	stuk	Een boom kleiner dan 6 meter.	Bij voorkeur bomen die goed zijn voor de biodiversiteit zoals een grauwe wilg, wegedoorn of vuilboom. Geen invasieve exoten.	0	0	n.v.t	n.v.t
Behoud bestaand (ecologisch) groen	2	m ²	Met name bij groen met ecologische waarde.	Bij voorkeur zoveel mogelijk inheems.		0	n.v.t	n.v.t
Hergebruik verwijderde bomen, hagen, heesters en struiken	2	m ²	Bomen, hagen, heesters en/of struiken verplanten en/of hergebruiken vanuit een andere ontwikkeling of sloop.	Bij terugplanting moet er genoeg open oppervlak rondom het individu liggen.		0	n.v.t	n.v.t
Verbeteren groeiplaatsen bestaande bomen	divers	In overleg	Het verbeteren van een bestaande groeiplaats van een boom met als doel de gezondheid van de boom te waarborgen en/of verbeteren.	Het aantal punten is maatwerk. Dit gebeurt in overleg met de gemeente.			n.v.t	n.v.t
Maatregelen rondom gebouwen								
Bomen en bosplantsoen (bomen invullen in losse pagina)				<u>Voorbeelden voor inheemse soorten (zie 40 van 040)</u>				
Aanplant solitaire boom - Boomgrootte 1a	20	stuk	Het toekomstbeeld van de boom is hoger dan 20 meter. Bij aanplant een stamomtrek van minimaal 16 cm.	Bij voorkeur inheemse bomen. Daarna voor ingeburgerd soorten, daarna soorten die bijdrage leveren aan stedelijke biodiversiteit. En geen invasieve exoten.	0	0	0	0
Aanplant solitaire boom -	15	stuk	Het toekomstbeeld van de boom is tussen de 12 en 20	Bij voorkeur inheemse bomen. Daarna voor inge-	0	0	0	0

Boomgrootte 1b			meter. Bij aanplant een stamomtrek van minimaal 16 cm.	burgerd soorten, daarna soorten die bijdrage leveren aan stedelijke biodiversiteit. En geen invasieve exoten.				
Aanplant solitaire boom - Boomgrootte 2	12	stuk	Het toekomstbeeld van de boom is tussen de 6 en 12 meter. Bij aanplant een stamomtrek van minimaal 16 cm.	Bij voorkeur inheemse bomen. Daarna voor ingeburgerd soorten, daarna soorten die bijdrage leveren aan stedelijke biodiversiteit. En geen invasieve exoten.	0	0	0	0
Aanplant solitaire boom - Boomgrootte 3	8	stuk	Het toekomstbeeld van de boom is lager dan 6 meter. Bij aanplant een stamomtrek van minimaal 16 cm.	Bij voorkeur inheemse bomen. Daarna voor ingeburgerd soorten, daarna soorten die bijdrage leveren aan stedelijke biodiversiteit. En geen invasieve exoten.	0	0	0	0
Bosplantsoen of een cluster van bomen en struiken / minibos	1	m ²	Bestaat uit een mix van bomen en struiken. Struiken binnen deze maatregel tellen niet meer voor "Struiken – solitair" of "Struiken – cluster".	Bij voorkeur inheemse bomen. Daarna voor ingeburgerd soorten, daarna soorten die bijdrage leveren aan stedelijke biodiversiteit. En geen invasieve exoten.		0		
Hagen, struiken en vaste planten				<u>Voorbeelden voor inheemse soorten (zie 40 van 040)</u>				
Struiken - solitair	5	stuk	Volwassen hoogte minimaal 2 meter	Bij voorkeur inheems.		0		
Struiken-cluster	1	per 2 m ²	Minimaal 2 soorten of meer.	Een cluster van diverse soorten struiken, bij voorkeur inheems.		0		
Haag - gemengd	1	per 2 m ²	Minimaal 2 soorten of meer.	Een haag met diverse soorten, bij voorkeur inheems.		0		
Haag - één soort	1	per 4 m ²		Bij voorkeur inheems.		0		
Inheemse (vaste) planten(border)	1	per 2 m ²		Een gemengd assortiment van vaste inheemse planten. Bij voorkeur met planten met toegevoegde waarde voor biodiversiteit.		0		

Grasland en ruigte				Voorbeelden voor inheemse soorten (zie 40 van 040)				
Inrichting natuurvriendelijke oever	1	per 2 m ²	Het talud van de oever is minimaal 1:3.	Bij voorkeur flauwer 1:5 tot 1:10.		0		
Zoomvegetatie of ruigtevegetatie	1	per 2 m ²	Bestaande uit kruidachtige inheemse planten (soms ook half struiken).	Gedomineerde lintvormige begroeiing op een standplaats die aan één zijde aanzienlijk meer wordt blootgesteld aan zonlicht. Zomen groeien vooral op plekken waar relatief hoger opgaande houtige begroeiingen (zoals bossen, struwelen en lanen) grenzen aan open terreinen		0		
Bloemrijk grasland	1	per 3 m ²	Inheemse beplanting	Voorkeur voor inheemse soorten.		0		
Bloemrijk gazon	1	per 4 m ²	Laag gras met meer extensief beheer, zodat laagblijvende bloemen tot bloei kunnen komen			0		
Infiltratie en opslag								
Wadi of greppel met beplanting	1	per 2 m ²	De wadi is voor minstens 60% bekleed met beplanting of kruidrijk gras. De wadi infiltreert in de grond of is voorzien van een overstort op een sloot of op het riool, zodat de wadi niet overloopt.	Voorkeur voor inheemse soorten. Bij een infiltratiewadi bedraagt de infiltratiewaarde minimaal 1 meter per dag. Bij een aansluiting op het riool of sloot bedraagt de afvoer minimaal 1 liter per seconde.		0		
Wadi of greppel met gazon	1	per 3 m ²	De wadi is bekleed met kort gemaaid gazon De wadi infiltreert in de grond of is voorzien van een overstort op een sloot of op het riool, zodat de wadi niet overloopt.	Voorkeur voor inheemse soorten. Bij een infiltratiewadi bedraagt de infiltratiewaarde minimaal 1 meter per dag. Bij een aansluiting op het riool of sloot bedraagt de afvoer minimaal 1 liter per seconde.		0		
Wadi of greppel ingepast in bestaand groen of	1	per 4 m ²	De wadi is ingepast in een locatie waar voorheen al groen was of gemaakt met een ander materiaal zoals	Bij een infiltratiewadi bedraagt de infiltratiewaarde minimaal 1 meter per dag. Bij een aansluiting op het		0	n.v.t	n.v.t

met ander materiaal			zand. De wadi infiltreert in de grond of is voorzien van een overstort op een sloot of op het riool, zodat de wadi niet overloopt.	riool of sloot draagt de afvoer minimaal 1 liter per seconde.				
Parkeervoorziening: half verharding; doorgroeibare verharding of waterpasserende verharding	1	per 3 m ²	De werking van de voorziening is hydrologisch onderbouwd.			0	n.v.t	n.v.t
Regenton	5	per 100L berging	Een regenton om regenwater op te vangen. Bevat minimaal 100L water, met een vulautomaat, bladvangervanger en druppelslang.	Het opgeslagen regenwater kan gebruikt worden om planten te bewateren in tijden van droogte.		0	n.v.t	n.v.t
Watervoorziening								
Poel of vijver	1	per 2 m ²	Er staat permanent water in de poel/vijver (hij mag niet droog vallen).	De poel/vijver is minimaal 30 m ² en maximaal 500 m ² groot, en niet dieper dan 1,5 meter onder het maaiveld. Het talud van de noordelijke oever is 1:5 of flauwer. De overige oevers hebben een talud van 1:3 of flauwer. De oevers van de poel/vijver zijn voor meer dan 80% beplant in de volle grond, en de beplanting is 100% inheems. De poel zelf bevat waterplanten. Wanneer een habitat voor amfibieën gewenst is, is het van belang dat er geen vissoorten voorkomen in de poel/vijver, of dat er voldoende luwe delen zijn		0		
Sloot	1	per 3 m ²				0		
Gevelgroen								
Gevelbeplanting				<u>Voorbeelden voor inheemse soorten (zie 40 van 040)</u>				

Geveltuin - grondgebonden klimmende planten.	1	per 2 m ²	De planten wortelen in de volle grond	Voorkeur voor inheemse soorten. Een gevel met een klimconstructie die voorzien is van klimplanten die via de klimconstructie groeien of zelfhectende klimplanten die direct tegen de gevel groeien. De klimplanten wortelen in de volle grond of in bakken met een substraat laag aan de gevel. Oppervlak gebaseerd op grondgebonden oppervlak.		0		n.v.t
Geveltuin - grondgebonden planten	1	per 3 m ²	De planten wortelen in de volle grond	Voorkeur voor inheemse soorten. Oppervlak wordt gebaseerd op grondgebonden oppervlak.		0		n.v.t
Groene gevels met substraat	1	per 4 m ²	Een groene gevel in substraat, niet in volle grond dus.	Diverse vormen mogelijk, zoals modulaire cassettes, panelen of bakken. Planten groeien in substraat. Bewatering en bemesting noodzakelijk. Oppervlak gebaseerd op oppervlak aan substraat.		0		n.v.t
Muurplanten				<u>Voorbeelden voor inheemse soorten (zie 40 van Q40)</u>				
Behoud muurplanten (bij restauratie)	1	per 4 m ²	Behoud van muren met muurplanten	In geval van restauraties moeten de muurplanten zo veel mogelijk ontweken worden. Herstel van mortel moet plaatsvinden met kalkmortel. Vochtigheidsgraad moet behouden worden. Oppervlak gaat hier om het muuroppervlak.		0	n.v.t	n.v.t
Transplanteren muurplanten	1	per 6 m ²	Uitvoering door ecooloog	Muurplanten kunnen los of met delen muur verwijderd worden en binnen een andere muur geplaatst worden. Deze muur moet vol-		0	n.v.t	n.v.t

				doen aan het gewenste milieu van de planten.				
Muurplanten in nieuwbouw	1	per 8 m ²	Muren aangebracht met gewenst milieu voor muurplanten	Muren gemaakt zoals historisch gedaan werd met oneven stenen en kalkspecie of alleen stapelstenen.		0	n.v.t	n.v.t
Maatregelen op het dak								
Groendak - intensief	1	per 2 m ²	Bevat een houdbare draagconstructie; met een minimale substraatdikte van 20 tot meer dan 70 cm. Bevat vaste planten, (dwerg) heesters, struiken en evt. bomen welke biodiversiteit bevorderen.	In combinatie met waterberging en met inheemse planten, struiken en bloemrijke beplanting; kleine bomen hebben minimaal 70 cm aan substraat nodig om goed te kunnen wortelen;		0		n.v.t
Groendak - extensief	1	per 3 m ²	Bevat een houdbare draagconstructie; met een minimale substraatdikte van 12-15 cm. Bevat grassen en kruiden welke biodiversiteit bevorderen.	In combinatie met waterberging; en bij voorkeur een dakbloemenweide met inheemse planten.		0		n.v.t
Groendak - verblijfsdak	1	per 3 m ²	Bevat een houdbare draagconstructie; het dak is toegankelijk voor mensen, en bevat (eetbare) biodiverse groenvoorzieningen, en/of recreatievoorzieningen (bankjes etc.); en/of schaduwvoorziening.	Bij voorkeur multifunctioneel en toegankelijk voor openbaar publiek.		0		n.v.t
Groendak - sedumkruiden	1	per 4 m ²	Bevat een houdbare draagconstructie; met een minimale substraatdikte van 6 - 8 cm (mineraal), bij voorkeur 10-15cm substraat.			0	n.v.t	n.v.t
Bruindak	1	per 5 m ²	Bevat een houdbare draagconstructie.	Een bruin dak wordt in principe niet aangeplant of ingezaaid, maar laat de vegetatie spontaan ontwikkelen. Bij voorkeur de bestaande toplaag afgraven van braakliggende grond nabij de ontwikkeling en		0	n.v.t	n.v.t

Footprint van de bebouwing:	1	m ²	Minimum te behalen punten fauna	0
Gemiddelde hoogte van bebouwing:	1	m	Hoeveelheid niet inheemse soorten gebruikt	0
			Totaal hoeveelheid soorten gebruikt	0
			Eindscore (voldoende / onvoldoende)	#DE-LING.DOOR.0!

Type maatregel	Punten	Eenheid / punten per	Verplichte criteria	Informatie	Invullen	Behaalde punten
Verplichte maatregelen binnen dit kader						
Faunavoorzieningen in gevel en/of dak	-	-	VERPLICHT	Elke woning of woningenblok bevat faunavoorzieningen voor zowel vogels en vleermuizen		n.v.t.
Maatregelen rondom gebouwen						
Faunavoorzieningen						
Bijenburcht / bijenheuvel / steilwand	5	stuk	Geplaatst in een groene bloemrijke omgeving op een zonbeschermde plek met een droge ondergrond. Beheer is nodig op zandige plekken open te houden	Zandheuvel, steilwand of combinatie van open zand met dood hout		0
Faunapassage tussen percelen	3	stuk	Geplaatst tussen verschillende percelen, onder hekwerken en schuttingen	Ten behoeven van egels, amfibieën en andere dieren. Te gebruiken om tuinen en groene leefgebieden met elkaar te verbinden.		0
Faunapassage infrastructuur	30	stuk	Faunatunnels of hopovers. Functioneel ingepast met de nodige geleiding	Ten behoeven van egels, amfibieën en andere dieren. Te gebruiken om tuinen en groene leefgebieden met elkaar te verbinden.		0
Insectenhotel rijtjeswoning & appartementen	3	stuk	Maatvoering: 100 x 50 x 15 cm met 1 invliegzijde; Vulmateriaal: alleen stammetjes/houtblokken (met boorgaten) en/of bamboestengels zijn toegestaan, bij voorkeur deze twee gecombineerd. De gangetjes dienen te zijn: doorsnede van 3 tot 12 cm, diepte van 5 tot 14 cm. De bevestiging waarop het insectenhotel gemonteerd kan worden: op hardhouten palen; of aan een muur.	De stammetjes/houtblokken: toepassing van harde houtsoorten, zoals eik, beuk en acacia. Houten puntdak of plat iets schuin aflopend dak en omkisting van harde houtsoort, waarvan in elk geval het dakje gelakt dient te zijn, maar bij voorkeur ook de rest. Gangetjes bij voorkeur haaks op de draad van het hout bij toepassing van stammetjes/houtblokken.		0

Insectenhotel vrijstaande woningen, tweekappers & bedrijfspanden	3	stuk	Maatvoering: 100 x 50 x 15 cm met 2 invlieg zijdes; Vulmateriaal: alleen stammetjes/houtblokken (met boorgaten) en/of bamboestengels zijn toegestaan, bij voorkeur deze twee gecombineerd. De gangetjes dienen te zijn: doorsnede van 3 tot 12 cm, diepte van 5 tot 14 cm. De bevestiging waarop het insectenhotel gemonteerd wordt mag alleen een hardhouten paal zijn.	De stammetjes/houtblokken: toepassing van harde houtsoorten, zoals eik, beuk en acacia. Houten punt dak of plat iets schuin aflopend dak en omkisting van harde houtsoort, waarvan in elk geval het dakje gelakt dient te zijn, maar bij voorkeur ook de rest. Gangetjes bij voorkeur haaks op de draad van het hout bij toepassing van stammetjes/houtblokken.	0
Nestkasten vogels	1,5	stuk	Het aantal te plaatsen voorzieningen moet realistisch zijn.	Geplaatst in een groene omgeving.	0
Nestkasten vleermuizen	1,5	stuk	Het aantal te plaatsen voorzieningen moet realistisch zijn.	Geplaatst in een groene omgeving.	0
Dood hout	1	m ²	Onbewerkt stam-, tak- en/of tophout geplaatst in een groene omgeving.	Boomstammen, takkenrillen, takkenhopen.	0
Verlichting:					
Faunavriendelijk verlichtingsplan	20	plan	Alleen bij ontwikkelingen groter dan 1000 m ² . Het plan dient te worden afgestemd met de gemeente.	Bedoeld voor vleermuizen en andere nachtdieren. Alleen van toepassing wanneer het weglaten van verlichting geen optie is.	0
Maatregelen in de bebouwing					
Nestvoorzieningen vogels			Het aantal te plaatsen voorzieningen moet realistisch en onderbouwd zijn.	Bij voorkeur meerdere type nestvoorzieningen per ontwikkeling.	
Slechtvalk	3	per stuk	Maximaal 1 per wijk.	Inwendig op minimaal 25 meter hoogte (bij voorkeur 80 - 120 meter hoogte)	0
Gierzwaluw	9	per cluster	Minimaal een cluster van 5 nestkasten. Invullen aantal losse nestkasten.	Plaatsing vanaf 5 meter hoogte. Oriëntatie richting het noorden en oosten	0
Huiszwaluw	9	per cluster	Minimaal een cluster van 5 nestkasten. Invullen aantal losse nestkasten.	Te plaatsen op 4 - 10 meter hoogte; aan de buitengevel onder een overstek; met een oriëntatie op het noorden, oosten of noordoosten.	0
Spreeuw	6	per cluster	Minimaal een cluster van 3 nestkasten. Invullen aantal losse nestkasten.	Plaatsing vanaf 3 meter; Oriëntatie richting het noorden en oosten; Ten minste 5 meter tussen nestkasten	0
Huismus	9	per cluster	Minimaal een cluster van 5 nestkas-	Te plaatsen op 3 - 10 meter hoogte; Oriëntatie richting het noorden en oosten of bij	0

			ten. Invullen aantal losse nestkasten.	voldoende schaduw op westen	
Zwarte roodstaart	3	stuk	Maximaal 2 per ontwikkeling.	Te plaatsen op minimaal 2 meter hoogte; Oriëntatie richting het noorden en oosten; Ten minste 50 meter tussen nestkasten	0
Steenuil	4,5	Per stuk	Minimaal 2, maximaal 3 nestkasten per perceel (afhankelijk van grootte en mogelijkheden perceel)	Alleen in buitengebied Te plaatsen op 2-5 meter hoogte; in een boom in rustige omgeving; uitlopmogelijkheid voor jonge uilen; in-/uitvliegopening op horizontale tak	0
Kerkuil	4,5	Per stuk	Minimaal 1, maximaal 2 nestkasten per perceel (afhankelijk van grootte en mogelijkheden perceel)	Alleen in buitengebied Te plaatsen op tenminste 3 meter hoog; in donkere en tochtvrije delen van grote gebouwen; aanvliegroute is vrij	0
Boerenzwaluw	6	Per cluster	Minimaal een cluster van 3 nestkasten. Invullen aantal losse nestkasten.	Alleen in buitengebied Te plaatsen binnen in schuren of onder buitengevel; tenminste 15 cm van zoldering	0
Overige soorten	divers	In overleg	Afhankelijk van de ecologische situatie. In overleg.		0
Verblijfplaats vleermuizen					
Massa winterverblijfplaatsen	25	stuk	Open dilatatievoegen, toegankelijke tussenspouw, zolderruimtes	Bij grotere gebouwen	0
Toegankelijke spouw en/of daken	15	stuk	Spouw en/of dak moet toegankelijk en geschikt zijn.	Noodzakelijk voor bijvoorbeeld laatvlieger	0
Kraamverblijf	7,5	stuk	Niet plaatsen binnen 1 meter boven ramen. De invliegopeningen van de nestvoorziening mogen niet (fel) verlicht worden.	Grote verblijfplaatsen, veelal met geschakelde kasten. Minimaal 2 m ² voor gewone dwergvleermuis	0
Inbouwkast	3	stuk	Niet plaatsen binnen 1 meter boven ramen. Te plaatsen tussen 4 en 50 m hoogte; De invliegopeningen mogen niet (fel) verlicht worden.	Inbouwkasten voor soorten als gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis. Sterke voorkeur voor grotere en/of geschakelde inbouwkasten	0
Maatwerk voor specifieke soorten	divers	In overleg		Voor soorten als gewone grootoorvleermuis en water-vleermuis	
Insectenvoorzieningen					
Insectenstein	1,5	stuk	Ingebouwd in het gebouw.	Een inbouwvoorziening voor vlinders; bijen en insecten met afmetingen lxbxh: 15x13x23 cm; minimaal 50 gaatjes of buisjes van verschillende afmetingen; met een ingang op het zuiden, westen of zuidwesten.	0

Preventie raamslachtoffers							
Fysieke patronen op ramen	1	per 3 m ²	Fysieke patronen op de buitenkant van ramen die niet verwijderd kunnen worden; patronen mogen geen gaten van groter dan 5 bij 5 cm creëren. Kunnen ook ramen zonder reflectie zijn.	Per vierkante meter raamoppervlak.		0	
UV patronen op ramen	1	per 5 m ²	Patronen van afwisselende en contrasterende UV-reflecterende en UV-absorberende patronen zoals strepen	Per vierkante meter raamoppervlak		0	
Maatregelen op het dak							
Schelpen-/grinddak	1	per 5 m ²	Bevat een houdbare draagconstructie; bevat schuilmogelijkheden voor vogels; rooster of gaas over regenpijpen en afvoer; verhoogde dakrand	In combinatie met waterberging. Dak moet tussen de 3 en 15 meter hoog zijn.		0	
Eigen invulling							
<i>Maatregel niet benoemd</i>		<i>In overleg</i>	<i>In overleg</i>	Een maatregel die niet benoemd is in dit puntensysteem. De toekenning van punten gebeurt in samenspraak met de gemeente. Innovatieve ideeën worden beloond		0	
Totaal behaalden punten							0

Beleid

Beleid	Hieronder zijn richtlijnen opgenomen uit verschillende beleidsplannen die betrekking hebben op Natuurinclusief en klimaatadaptief bouwen. Dit is een samenvatting en geen vervanging van het beleid
Groen	Richtlijnen voor nieuwe ontwikkelingen uit het <i>Groenbeleids- en biodiversiteitsplan</i>
<i>Bestaand groen en ruimtelijke ontwikkelingen</i>	<p>Wanneer bij herinrichting van de openbare ruimte of bij een ruimtelijke ontwikkeling openbaar groen verloren gaat, moet dit altijd worden gecompenseerd. Projectontwikkelaars dienen daarom in hun begroting of grondexploitatie een stelpost op te nemen voor het aankopen en aanplanten van gronden. Daarbij geeft de gemeente advies mee aan de ontwikkelaars, door inrichtingsvereisten vanuit het beheerbeleid mee te geven. Daarvoor hanteren we de volgende compensatieladder voor bestaand groen:</p> <ol style="list-style-type: none"> Huidige groen in kaart brengen: voor het plangebied van een nieuwe ontwikkeling wordt het huidige groen door de initiatiefnemer in kaart gebracht. Het gaat daarbij om het areaal aan groen, opgedeeld in lage vegetatie (laag gemaaid gras), middelhoge vegetatie (hoge grassen, struiken, heesters, struweel) en hoge vegetatie (bomen). Tevens wordt een beschrijving gegeven van de waarde van het groen voor biodiversiteit, recreatie en beleveing. Behouden: bij inbreidingen moet al het groen zoveel mogelijk behouden worden. Er moet gezocht worden naar een oplossing om aantasting van groen te voorkomen. Indien het behouden van groen niet mogelijk is, moet dit onderbouwd worden. Deze onderbouwing moet ook een alternatievenafweging en onderbouwing van het belang van de ontwikkeling bevatten. De gemeente zal deze onderbouwing beoordelen.

	<p>Bij uitbreidingen geldt dat bestaand hoogwaardig groen zoveel mogelijk behouden blijft. Hoogwaardig groen betekent hier bomen en ecologische en/of cultuurhistorisch waardevol groen, zoals houtwallen, landschappelijke hagen, kruidenrijk grasland.</p> <p>3. Verplaatsen: indien behouden niet mogelijk is, geen reële alternatieven zijn en sprake is van een zwaarwegend belang, moet in eerste instantie gekeken worden naar mogelijkheden om het groen binnen het plangebied te verplaatsen. Indien verplaatsen niet mogelijk is moet dit onderbouwd worden. De gemeente zal deze onderbouwing beoordelen.</p> <p>4. Compenseren: Indien behouden en verplaatsen niet mogelijk is en in voldoende mate onderbouwd, geen reële alternatieven zijn en sprake is van een zwaarwegend belang, geldt de volgende compensatieopgave. Deze stappen moeten van a t/m e in chronologische wijze doorlopen worden. Enkel als onderbouwd kan worden dat de stap niet mogelijk is, kan de volgende stap in ogenschouw genomen worden.</p> <p>a. Fysiek compenseren maaiveld: als verplaatsen niet mogelijk is, moet het areaal aan groen minimaal 1-op-1 worden gecompenseerd in het nieuwe ontwerp. Daarnaast moet de kwaliteit van het groen verhoogd worden.</p> <p>b. Fysiek compenseren op daken en gevels: als dit op maaiveld kwantitatief niet mogelijk is, moet worden gecompenseerd door middel van groene daken/gevels.</p> <p>c. Kwalitatief versterken: als dit niet mogelijk is, moet het overgebleven groen op het gebied van biodiversiteit versterkt worden.</p> <p>d. Compensatie bomen: als bomen niet terugkomen in het nieuwe ontwerp, moeten deze buiten het plangebied gecompenseerd worden. Hiervoor geldt dat voor elke boom 2 bomen terug moet komen. In overleg met de gemeente wordt hier invulling aan gegeven. Indien mogelijk wordt een alternatieve locatie gekozen. Anders moet financieel gecompenseerd worden (zie e).</p> <p>e. Compensatie elders of financieel: indien niet (alles) fysiek en kwantitatief gecompenseerd kan worden, moet de restopgave elders in de gemeente gecompenseerd worden in de volgorde: binnen plangebied, binnen de wijk, elders binnen de bebouwde kom. Of er kan financieel gecompenseerd worden in het gemeentelijk Fonds Stedelijk Groen. Hierbij geldt een vergoeding van twee keer de groenwaarde (vervangingswaarde + grondprijis). Alle openbaar groen blijft altijd in eigendom van de gemeente. Dit dient als prikkel om vooral in te zetten op fysieke compensatie.</p>
<i>Bomen</i>	<p>De gemeente Best hecht veel waarde aan het beschermen van haar bomen. We hebben regels voor kap, voor bijzondere bomen, voor werkzaamheden in de openbare ruimte en voor conflictsituaties tussen bomen en zonnepanelen.</p> <p>1. Bomen mogen niet zomaar gekapt worden. De gemeente heeft voorwaarden voor kap opgenomen in de Algemene Plaatselijke Verordening Best 2023.</p> <p>2. Bijzondere particuliere bomen zijn opgenomen in de lijst bijzondere bomen en we gaan een vergelijkbare lijst opstellen voor gemeentelijke bijzondere bomen, zodat die ook extra bescherming krijgen.</p> <p>3. Bij werkzaamheden in de openbare ruimte mogen omringende bomen hier geen schade van ondervinden. Hierbij volgen wij de richtlijnen uit het Handboek Norminstituut Bomen, waarin onder meer regels staan over afstanden en bescherming van de wortels en de stam.</p> <p>4. Soms ontstaan conflictsituaties tussen bomen en zonnepanelen. De notitie 'bomen en zonnepanelen' biedt daarbij houvast om zorgvuldige keuzes te kunnen maken. Het uitgangspunt hierbij is dat bestaande bomen niet wijken voor zonnepanelen.</p>
<i>5-10-20 regel voor nieuwe ontwikkelingen</i>	<p>Bij nieuwe ontwikkelingen willen we meer diversiteit en houden daarom de strengere 5-10-20 regel aan op wijkniveau. Dat houdt in dat in de nieuw te ontwikkelen wijk of deel van een wijk in de totale wijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> • maximaal 20% van de bomen tot dezelfde familie mag behoren; • maximaal 10% tot hetzelfde geslacht; • maximaal 5% tot dezelfde soort, inclusief cultivars.
<i>Soortkeuze beplanting</i>	<p>Naast diversiteit in bomen is variatie in andere beplanting ook belangrijk. Met onze beplantingskeuze willen wij meerwaarde creëren voor de biodiversiteit. Dit doen we bijvoorbeeld door:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> soorten te kiezen die bloeien en waarde hebben voor insecten, zoals wilde bijen en vlinders. In de praktijk betekent dit dat alleen soorten met niet-gevulde (enkele) bloemen worden toegepast, omdat gevulde bloemen ontoegankelijk zijn voor insecten; zo veel mogelijk afwisseling van soorten in woonstraten aan te planten, met een zo lang mogelijke bloeihoogte; ook bes- en nootdragende soorten te planten, behalve boven parkeerplaatsen. Bessen en noten hebben een grote meerwaarde voor vogels en kleine zoogdieren als eekhoorns en egels; meer hagen aan te leggen als verbindingzones voor flora en fauna.
Groennorm	Richtlijn uit Verstedelijingsakkoord Stedelijk Gebied Eindhoven: Visie
<i>Nieuw groen toevoegen</i>	Voor de verdichtingsopgave wordt geformuleerd dat ten minste 8 m ² nieuw binnenstedelijk groen wordt toegevoegd per nieuwe woning. Het groen telt mee wanneer: <ul style="list-style-type: none"> Het een aanvulling is van het groenoppervlak op privaat terrein en in de openbare ruimte (geen vervanging/compensatie); Het groen zich binnen 5 minuten lopen (= 300 m) van de projectlocatie bevindt; Het groen tenminste 2 van de volgende functies vervult, waarbij 'gebruiksgroen ter ontspanning en recreatie' in beginsel altijd nagestreefd moet worden: Recreatie; Identiteit; Klimaatadaptatie (verkoeling, waterberging); Natuur (biodiversiteit); Productie; Water (berging) + oppervlaktewater.
<i>Alternatieven bij ruimtegebrek</i>	Daar waar dat door ruimtegebrek binnen een ontwikkeling niet mogelijk is, wordt op de volgende volgorde een alternatief gezocht: <ol style="list-style-type: none"> in of in de nabijheid van het projectgebied. Als dit aantoonbaar niet mogelijk is, dan; binnen de directe woonomgeving. Als dit aantoonbaar niet mogelijk is, dan; elders binnen de bebouwde kom. Als dit aantoonbaar niet mogelijk is, dan; investering in groen door financiële compensatie elders inzetten, voor bijvoorbeeld de bestaande woonomgeving, de vergroening van het centrum, ter versterking van de grotere groenstructuur, of ter versterking van de biodiversiteit en klimaatbestendigheid. Ook kan kwalitatief hoogwaardig groen op dak en gevel (gedeeltelijk) als alternatief ingezet worden.
Biodiversiteit	Richtlijnen voor nieuwe ontwikkelingen uit het Groenbeleids- en biodiversiteitsplan
<i>Basiskwaliteit Natuur</i>	Met Basiskwaliteit Natuur hebben we een methode in handen waarmee we beleidsmatige kaders kunnen stellen, maar ook in de praktijk de situatie kunnen beoordelen en monitoren. Daarom is gekozen voor deze methode. BKN is bij uitstek een methode die goed toepasbaar is in het stedelijk en het landelijk gebied.
Klimaatadaptatie	Richtlijnen voor nieuwe ontwikkelingen uit het Water- en rioleringsplan
<i>Hemel- en grondwater verwerken</i>	Hemel- en grondwater dient eerst te worden verwerkt op het eigen perceel (hergebruiken-bergen in het groen/infiltreren in de bodem), pas daarna is afvoeren naar openbaar gebied voor centrale verwerking volgens diezelfde voorkeursvolgorde een optie. Het uitgangspunt is streven naar een zoveel mogelijke bovengrondse en natuurlijke inrichting van watercompensatiemaatregelen.
<i>Hydrologisch positief bouwen</i>	Dit betekent dat er meer water in het gebied blijft dan dat er uitgaat, bijvoorbeeld door water vast te houden in plaats van af te voeren. Hemelwater afkomstig van het nieuwe/te vernieuwen verharde oppervlak moet zoveel als mogelijk op eigen terrein worden verwerkt.
<i>Ondergrondse afvoercapaciteit</i>	Bij een composietbui met een herhalingsstijd van 2 jaar dient de waakhoogte (verschil tussen de waterstand in de putten en het straatpeil) minimaal 20 cm te bedragen. Bij een composietbui met een herhalingsstijd van 5 jaar dient er geen water op straat op te treden.
<i>Bovengrondse verwerkingscapaciteit</i>	Bovengrondse verwerkingscapaciteit van nieuwe systemen moeten een bui van 70 mm in één uur of een composietbui met een herhalingsstijd van 100 jaar kunnen verwerken

Grondwater	Geadviseerde minimale ontwateringsdiepte tov hoogste grondwaterstand: - Woningen 0,7 m - Hoofdwegen 1,0 m - Secundaire wegen woonstraten 0,7 m
-------------------	---

Flora

Inheemse plantsoorten

- Inheemse vaste planten die in en rondom Eindhoven voorkomen
- Kleurrijke bloemen die elk jaar weer tevoorschijn komen
- Goed toepasbaar in openbaar groen, straten en in tuinen, bijvoorbeeld in een bloemborder
- Te koop in potten (vaak seizoensgebonden) en als zaden, bij bepaalde tuincentra en online

 <p>Beemdkroon <i>Knautia arvensis</i></p> <p>mei t/m sept 20-80 cm</p> <p>Vaste plant</p>	 <p>Bosandoorn <i>Stachys sylvatica</i></p> <p>juni t/m juli 50-100 cm</p> <p>Vaste plant</p>	 <p>Beemdoeivaarsbek <i>Geranium pratense</i></p> <p>juni t/m aug 30-90 cm</p> <p>Vaste plant</p>	 <p>Betonie <i>Betonica officinalis</i></p> <p>juni t/m aug 30-90 cm</p> <p>Vaste plant</p>
 <p>Dagkoekebloem <i>Silene dioica</i></p> <p>mei t/m aug 30-90 cm</p> <p>Vaste plant</p>	 <p>Gewoon duizendblad <i>Achillea millefolium</i></p> <p>juni t/m sept 15-50 cm</p> <p>Vaste plant</p>	 <p>Echte guldenroede <i>Solidago virgaurea</i></p> <p>juli t/m sept 30 - 100 cm</p> <p>Vaste plant</p>	 <p>Echte koekebloem <i>Silene flos-cuculi</i></p> <p>mei t/m sept 30 - 80 cm</p> <p>Vaste plant</p>
 <p>Gewone margriet <i>Leucanthemum vulgare</i></p> <p>mei t/m juli 30-60 cm</p> <p>Vaste plant</p>	 <p>Gewone rolklaver <i>Lotus corniculatus</i></p> <p>mei t/m aug 0.5-25 cm</p> <p>Vaste plant</p>	 <p>Grasklokje <i>Campanula rotundifolia</i></p> <p>juni t/m aug 20-60 cm</p> <p>Vaste plant</p>	 <p>Groot kaasjeskruid <i>Malva sylvestris</i></p> <p>juni t/m sept 30-120 cm</p> <p>Vaste plant</p>
 <p>Grote kattenstaart <i>Lythrum salicaria</i></p> <p>juni t/m sept 60-120 cm</p> <p>Vaste plant</p>	 <p>Grote centaurie <i>Centaurea scabiosa</i></p> <p>juni t/m okt 30-120 cm</p> <p>Vaste plant</p>	 <p>Vlasbekje <i>Linaria vulgaris</i></p> <p>juni t/m okt 30-60 cm</p> <p>Vaste plant</p>	 <p>Hemelsleutel <i>Hylotelephium telephium</i></p> <p>juli t/m sept 40-60 cm</p> <p>Vaste plant</p>
 <p>Kleine maagdenpalm <i>Vinca minor</i></p> <p>april t/m mei 15-20 cm</p> <p>Vaste plant</p>	 <p>Knoopkruid <i>Centaurea jacea</i></p> <p>mei t/m okt 10-100 cm</p> <p>Vaste plant</p>	 <p>Koninginnekruid <i>Eupatorium cannabinum</i></p> <p>juni t/m sept 50-150 cm</p> <p>Vaste plant</p>	 <p>Kruipend zenegroen <i>Ajuga reptans</i></p> <p>april t/m juni 10-15 cm</p> <p>Vaste plant</p>

 <p>Lange ereprijs <i>Veronica longifolia</i></p> <p>Standplaats: ☀️ half-zon Tolerantie: 💧 bestand tegen natte periodes Bloeiperiode: 🌸 juni t/m aug Hoogte: 📏 60-120 cm</p>	 <p>Gevekt longkruid <i>Pulmonaria officinalis</i></p> <p>Standplaats: ☀️ half-zon Tolerantie: 🌧️ bestand tegen droge periodes Bloeiperiode: 🌸 feb t/m mei Hoogte: 📏 10-35 cm</p>	 <p>Muskuskaasjeskruid <i>Malva moschata</i></p> <p>Standplaats: ☀️ half-zon Tolerantie: 🌧️ bestand tegen droge periodes Bloeiperiode: 🌸 juli t/m sept Hoogte: 📏 30-60 cm</p>	 <p>Prachtklokje <i>Campanula persicifolia</i></p> <p>Standplaats: ☀️ half-zon Tolerantie: 💧 bestand tegen natte periodes Bloeiperiode: 🌸 juni t/m juli Hoogte: 📏 30-80 cm</p>
 <p>Blaassilene <i>Silene vulgaris</i></p> <p>Standplaats: ☀️ half-zon Tolerantie: 🌧️ bestand tegen droge periodes Bloeiperiode: 🌸 juli t/m sept Hoogte: 📏 30-70 cm</p>	 <p>Slangenkruid <i>Echium vulgare</i></p> <p>Standplaats: ☀️ half-zon Tolerantie: 🌧️ bestand tegen droge periodes Bloeiperiode: 🌸 juni t/m aug Hoogte: 📏 30-80 cm</p>	 <p>Slanke sleutelbloem <i>Primula elátior</i></p> <p>Standplaats: ☀️ half-zon Tolerantie: 🌧️ bestand tegen droge periodes Bloeiperiode: 🌸 mrt t/m mei Hoogte: 📏 20-30 cm</p>	 <p>Gewone smeerwortel <i>Symphytum officinale</i></p> <p>Standplaats: ☀️ half-zon Tolerantie: 💧 bestand tegen natte periodes Bloeiperiode: 🌸 mei t/m aug Hoogte: 📏 30-100 cm</p>
 <p>Kartuizer anjer <i>Dianthus carthusianorum</i></p> <p>Standplaats: ☀️ half-zon Tolerantie: 🌧️ bestand tegen droge periodes Bloeiperiode: 🌸 juni t/m sept Hoogte: 📏 20-45 cm</p>	 <p>Veldsalie <i>Salvia pratensis</i></p> <p>Standplaats: ☀️ half-zon Tolerantie: 🌧️ bestand tegen droge periodes Bloeiperiode: 🌸 mei t/m juni Hoogte: 📏 30-70 cm</p>	 <p>Vingerhoedskruid <i>Digitalis purpurea</i></p> <p>Standplaats: ☀️ half-zon Tolerantie: 🌧️ bestand tegen droge periodes Bloeiperiode: 🌸 mei t/m okt Hoogte: 📏 30-150 cm</p>	 <p>Wilde bertram <i>Achillea ptarmica</i></p> <p>Standplaats: ☀️ half-zon Tolerantie: 💧 bestand tegen natte periodes Bloeiperiode: 🌸 juni t/m aug Hoogte: 📏 30-90 cm</p>
 <p>Wilde marjolein <i>Origanum vulgare</i></p> <p>Standplaats: ☀️ half-zon Tolerantie: 🌧️ bestand tegen droge periodes Bloeiperiode: 🌸 juli t/m sept Hoogte: 📏 25-50 cm</p>	 <p>Blauwe knoop <i>Succisa pratensis</i></p> <p>Standplaats: ☀️ half-zon Tolerantie: 🌧️ bestand tegen droge periodes Bloeiperiode: 🌸 juli t/m sept Hoogte: 📏 30-90 cm</p>	 <p>Gele kamille <i>Anthemis tinctoria</i></p> <p>Standplaats: ☀️ half-zon Tolerantie: 🌧️ bestand tegen droge periodes Bloeiperiode: 🌸 juni t/m sept Hoogte: 📏 30-70 cm</p>	 <p>Grote pimpernel <i>Sanguisorba officinalis</i></p> <p>Standplaats: ☀️ half-zon Tolerantie: 💧 bestand tegen natte periodes Bloeiperiode: 🌸 juni t/m sept Hoogte: 📏 30-90 cm</p>
 <p>Wilde akelei <i>Aquilegia vulgaris</i></p> <p>Standplaats: ☀️ half-zon Tolerantie: 🌧️ bestand tegen droge periodes Bloeiperiode: 🌸 mei t/m aug Hoogte: 📏 40-60 cm</p>	 <p>Adderwortel <i>Persicaria bistorta</i></p> <p>Standplaats: ☀️ half-zon Tolerantie: 💧 bestand tegen natte periodes Bloeiperiode: 🌸 mei t/m juli Hoogte: 📏 30-70 cm</p>	 <p>Gevekte dovenetel <i>Lamium maculatum</i></p> <p>Standplaats: ☀️ half-zon Tolerantie: 🌧️ bestand tegen droge periodes Bloeiperiode: 🌸 april t/m juli Hoogte: 📏 30-60 cm</p>	 <p>Zandblauwtje <i>Jasione montana</i></p> <p>Standplaats: ☀️ half-zon Tolerantie: 🌧️ bestand tegen droge periodes Bloeiperiode: 🌸 juni t/m aug Hoogte: 📏 10-40 cm</p>

Standplaats: ☀️ zon 🌅 half-zon 🌑 schaduw
Tolerantie: 💧 bestand tegen natte periodes 🌧️ bestand tegen droge periodes
Bloeiperiode: 🌸
Hoogte: 📏 maximale hoogte, afhankelijk van standplaats en bodem

Inheemse bomen, struiken en klimplanten

- Inheemse bomen, struiken, klimplanten, varens en siergrassen die in en rondom Eindhoven voorkomen
- Goed toepasbaar in openbaar groen en in tuinen en meestal door snoeien klein te houden
- In straten kunnen soms beter cultivars van deze bomen gebruikt worden, die beter bestand zijn tegen omstandigheden in de stad (smalle groeivorm, verharding, strooizout, hitte en droogte)

 <p>Fladderiep <i>Ulmus laevis</i></p> <p>Boom</p> <p>mrt t/m april 20-30 m</p>	 <p>Haagbeuk <i>Carpinus betulus</i></p> <p>Boom</p> <p>april t/m mei 15-20 m</p>	 <p>Ruwe berk <i>Betula pendula</i></p> <p>Boom</p> <p>mrt t/m april 15-20 m</p>	 <p>Schietwilg <i>Salix alba</i></p> <p>Boom</p> <p>april t/m mei 20-25 m</p>
 <p>Winterlinde <i>Tilia cordata</i></p> <p>Boom</p> <p>juni t/m juli 25-30 m</p>	 <p>Zoete kers <i>Prunus avium</i></p> <p>Boom</p> <p>april t/m mei 15-20 m</p>	 <p>Zomereik <i>Quercus robur</i></p> <p>Boom</p> <p>april t/m mei 25-30 m</p>	 <p>Zomerlinde <i>Tilia platyphyllos</i></p> <p>Boom</p> <p>juni t/m juli 30-35 m</p>
 <p>Zwarte els <i>Alnus glutinosa</i></p> <p>Boom</p> <p>feb t/m mrt 10-25 m</p>	 <p>Gewone esdoorn <i>Acer pseudoplatanus</i></p> <p>Boom</p> <p>april t/m mei 25-30 m</p>	 <p>Veldesdoorn <i>Acer campestre</i></p> <p>Boom</p> <p>april t/m mei 12 m</p>	 <p>Boswilg <i>Salix caprea</i></p> <p>Boom</p> <p>mrt t/m april 10 m</p>
 <p>Eenstijlige meidoorn <i>Crataegus monogyna</i></p> <p>Boom/heester</p> <p>april t/m mei 6-8 m</p>	 <p>Gele kornoelje <i>Cornus mas</i></p> <p>Boom/heester</p> <p>feb t/m april 5 m</p>	 <p>Gewone vier <i>Sambucus nigra</i></p> <p>Boom/heester</p> <p>mei t/m juni 7 m</p>	 <p>Gewone vogelkers <i>Prunus padus</i></p> <p>Boom/heester</p> <p>mei t/m juni 15 m</p>
 <p>Hulst <i>Ilex aquifolium</i></p> <p>Boom/heester</p> <p>mei t/m juni 10 m</p>	 <p>Wilde lijsterbes <i>Sorbus aucuparia</i></p> <p>Boom/heester</p> <p>mei t/m juni 8-12 m</p>	 <p>Aalbes <i>Ribes rubrum</i></p> <p>Heester</p> <p>april t/m mei 2 m</p>	 <p>Egelantier <i>Rosa rubiginosa</i></p> <p>Heester</p> <p>juni t/m aug 2 m</p>

 <p>mei t/m juni 3 m</p> <p>Heester</p> <p>Gelderse roos <i>Viburnum opulus</i></p>	 <p>juni t/m juli 1,5-2 m</p> <p>Heester</p> <p>Hondsroos <i>Rosa canina</i></p>	 <p>april t/m mei 2 m</p> <p>Heester</p> <p>Kruisbes <i>Ribes uva-crispa</i></p>	 <p>mei t/m juni 1,5 m</p> <p>Heester</p> <p>Rode kamperfoelie <i>Lonicera xylosteum</i></p>
 <p>juni t/m juli 4 m</p> <p>Heester</p> <p>Rode kornoelje <i>Cornus sanguinea</i></p>	 <p>mrt t/m april 3 m</p> <p>Heester</p> <p>Sleedoorn <i>Prunus spinosa</i></p>	 <p>mei t/m sept 5 m</p> <p>Heester</p> <p>Sporkehout <i>Rhamnus frangula</i></p>	 <p>feb t/m mrt 6 m</p> <p>Heester</p> <p>Hazelaar <i>Corylus avellana</i></p>
 <p>mei t/m juni 3 m</p> <p>Heester</p> <p>Wilde kardinaalsmuts <i>Euonymus europaeus</i></p>	 <p>juni t/m aug 3-5 m</p> <p>Heester</p> <p>Wilde liguster <i>Ligustrum vulgare</i></p>	 <p>april t/m mei 8-10 m</p> <p>Heester</p> <p>Amandelwilg <i>Salix triandra</i></p>	 <p>mrt t/m april 4-5 m</p> <p>Heester</p> <p>Bittere wilg <i>Salix purpurea</i></p>
 <p>sept t/m dec 15-30 m</p> <p>Klimplant</p> <p>Gewone klimop <i>Hedera helix</i></p>	 <p>juni t/m aug 8-15 m</p> <p>Klimplant</p> <p>Wilde bosrank <i>Clematis vitalba</i></p>	 <p>juni t/m juli 8-10 m</p> <p>Klimplant</p> <p>Wilde kamperfoelie <i>Lonicera periclymenum</i></p>	 <p>juni t/m juli 30-50 cm</p> <p>Siergras</p> <p>Ruwe smele <i>Deschampsia cespitosa</i></p>
 <p>april t/m juni 30-50 cm</p> <p>Siergras</p> <p>Grote veldbies <i>Luzula sylvatica</i></p>	 <p>juli t/m sept 30-60 cm</p> <p>Siergras</p> <p>Pijpinstrootje <i>Molinia caerulea</i></p>	 <p>n.v.t. 30-60 cm</p> <p>Varen</p> <p>Dubbelloof <i>Blechnum spicant</i></p>	 <p>n.v.t. 30-40 cm</p> <p>Varen</p> <p>Gewone eikvaren <i>Polypodium vulgare</i></p>

Standplaats: ● zon ● half-zon ● schaduw
 Tolerantie: ● bestand tegen natte periodes ● bestand tegen droge periodes
 Bloeiperiode: ●
 Hoogte: ● maximale hoogte, afhankelijk van standplaats en bodem

Ingeburgerd en van elders

- Planten, struiken en bomen die oorspronkelijk van elders komen, maar wel van waarde zijn voor de Eindhovense biodiversiteit
- Ingeburgerde soorten die hier al lange tijd aanwezig zijn, soorten uit het zuiden en oosten van Europa en enkele nieuwkomers
- De planten geven veel nectar, verlengen het bloeiseizoen en/of zijn opgewassen tegen de soms extreme omstandigheden in de drukke binnenstad
- De planten zijn decoratief en kunnen het draagvlak voor stadsnatuur verhogen

 <p>juni t/m juli 40-60 cm</p> <p>Vaste plant</p> <p>Donkere ooievaarsbek <i>Geranium phaeum</i></p>	 <p>juni t/m aug 50-70 cm</p> <p>Vaste plant</p> <p>Bossalie <i>Salvia nemorosa</i></p>	 <p>mei t/m juni 30-90 cm</p> <p>Vaste plant</p> <p>Tuinjudaspenning <i>Lunaria annua</i></p>	 <p>mei t/m juli 30-90 cm</p> <p>Vaste plant</p> <p>Damastbloem <i>Hesperis matronalis</i></p>
 <p>juli t/m sept 80-120 cm</p> <p>Vaste plant</p> <p>Dropnetel <i>Agastache spec.</i></p>	 <p>mei t/m juni 15-50 cm</p> <p>Vaste plant</p> <p>Fraaie vrouwenmantel <i>Alchemilla mollis</i></p>	 <p>sept t/m okt 60-120 cm</p> <p>Vaste plant</p> <p>Herfstaster <i>Aster novi-belgii</i> hybriden</p>	 <p>juni t/m sept 40-60 cm</p> <p>Vaste plant</p> <p>Hyssop <i>Hyssopus officinalis</i></p>
 <p>juli t/m sept 30-150 cm</p> <p>Tweejarig</p> <p>Uzerhard <i>Verbena bonariensis</i></p>	 <p>juni t/m sept 50 cm</p> <p>Vaste plant</p> <p>Kattenkruid <i>Nepeta faassenii</i></p>	 <p>juli t/m sept 80-150 cm</p> <p>Vaste plant</p> <p>Kogeldistel <i>Echinops ritro</i> / <i>Echinops bannaticus</i></p>	 <p>juni t/m aug 15 cm</p> <p>Vaste plant</p> <p>Kruipklokje <i>Campanula poscharskyana</i></p>
 <p>juni t/m sept 30-80 cm</p> <p>Vaste plant</p> <p>Lavendel <i>Lavandula angustifolia</i></p>	 <p>mei t/m aug 30-70 cm</p> <p>Vaste plant</p> <p>Bloedooievaarsbek <i>Geranium sanguineum</i></p>	 <p>juli t/m okt 70-150 cm</p> <p>Vaste plant</p> <p>Gele zonnehoed <i>Rudbeckia tribola</i></p>	 <p>juli t/m sept 100-150 cm</p> <p>Vaste plant</p> <p>Russische salie <i>Perovskia atriplicifolia</i></p>
 <p>juni t/m aug 40-80 cm</p> <p>Vaste plant</p> <p>Sporbloem <i>Centranthus ruber</i></p>	 <p>april t/m juni 25 cm</p> <p>Vaste plant</p> <p>Bonte gele dovenetel <i>Lamium galeobdolon</i> subspecies <i>argentatum</i></p>	 <p>juni t/m sept 50-150 cm</p> <p>Vaste plant</p> <p>Venkel <i>Foeniculum vulgare</i></p>	 <p>juni t/m sept 60-80 cm</p> <p>Vaste plant</p> <p>Zomeraster <i>Kalimeris incisa</i></p>

Standplaats: ● zonnig ● half-zonnig ● schaduw
Tolerantie: ● bestand tegen natte periodes ● bestand tegen droge periodes
Bloeiperiode: ●
Hoogte: ● maximale hoogte, afhankelijk van standplaats en bodem

Wilde planten

- Voor als het wat wilder en ruiger mag
- Inheemse, ecologisch zeer waardevolle planten, die essentieel zijn voor de levenscyclus van vlinders en andere insecten
- Met bomen, struiken, klimmers, vaste planten en 1-2-jarige planten
- Te koop als zaden en ook in potten (seizoensgebonden) bij bepaalde kwekerijen, tuincentra en online

<p> mei 30-35 m Beuk <i>Fagus Sylvatica</i> </p>	<p> maart 25-30 m Ratelpopulier <i>Populus tremula</i> </p>	<p> maart 25-30 m Ruwe iep <i>Ulmus glabra</i> </p>	<p> mei t/m juni 2 m Brem <i>Cytisus scoparius</i> </p>
<p> mei t/m juni 1-1,5 m Framboos <i>Rubus idaeus</i> </p>	<p> april t/m mei 0,5-1 m Kruipwilg <i>Salix repens</i> </p>	<p> juli t/m sept 4-6 m Wilde hop <i>Humulus lupulus</i> </p>	<p> april t/m juni 60 - 150 cm Fluitekruid <i>Anthriscus sylvestris</i> </p>
<p> april t/m juni 40-100 cm Look-zonder-look <i>Alliaria petiolata</i> </p>	<p> juni t/m sept 30-90 cm Wilde peen <i>Daucus carota</i> </p>	<p> mei t/m sept 40-100 cm Avondkoekeksbloem <i>Silene latifolia</i> </p>	<p> juni t/m sept 70-125 cm Boerenwormkruid <i>Tanacetum vulgare</i> </p>
<p> mei t/m aug 5-15 cm Bosaardbei <i>Fragaria vesca</i> </p>	<p> juni t/m sept 60-125 cm Echte valeriaan <i>Valeriana officinalis</i> </p>	<p> mei t/m okt 5-80 cm Geel walstro <i>Galium verum</i> </p>	<p> mei t/m okt 5-40 cm Gewone brunel <i>Prunella vulgaris</i> </p>
<p> mei t/m okt 40-100 cm Gewone ossentong <i>Anchusa officinalis</i> </p>	<p> feb t/m mei 5-30 cm Gewoon speenkruid <i>Ficaria verna</i> </p>	<p> juni t/m okt 30-150 cm Grote brandnetel <i>Urtica dioica</i> </p>	<p> juli t/m sept 80-200 cm Grote kaardenbol <i>Dipsacus fullonum</i> </p>

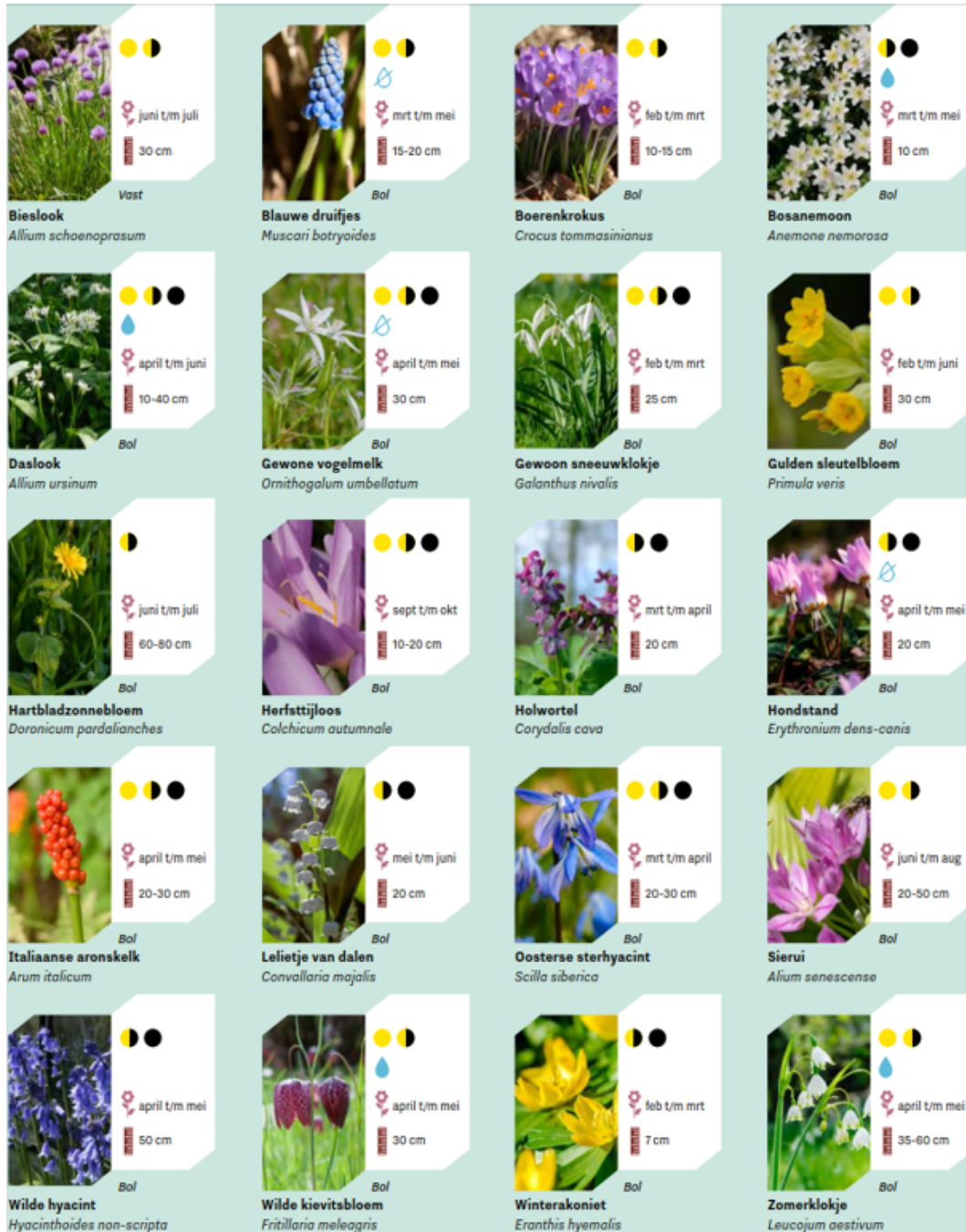
 <p> april t/m juni 15-50 cm Vaste plant </p> <p>Grote muur <i>Stellaria holostea</i></p>	 <p> juni t/m okt 5-30 cm Vaste plant </p> <p>Grote tijm <i>Thymus pulegioides</i></p>	 <p> juni t/m sept 60-150 cm Vaste plant </p> <p>Harig wilgenroosje <i>Epilobium hirsutum</i></p>	 <p> april t/m juni 10-20 cm Vaste plant </p> <p>Hondsdrif <i>Glechoma hederacea</i></p>
 <p> juni t/m sept 60-150 cm Vaste plant </p> <p>Kale jonker <i>Cirsium palustre</i></p>	 <p> mrt t/m april 5-15 cm Vaste plant </p> <p>Maarts viooltje <i>Viola odorata</i></p>	 <p> jan t/m dec 5-40 cm Vaste plant </p> <p>Paardenbloem <i>Taraxacum officinale</i></p>	 <p> april t/m juni 30 cm Vaste plant </p> <p>Pinksterbloem <i>Cardamine pratensis</i></p>
 <p> juni t/m aug 45-90 cm Tweejarig </p> <p>Poelruit <i>Thalictrum flavum</i></p>	 <p> mei t/m aug 50-100 cm Vaste plant </p> <p>Rapunzelklokje <i>Campanula rapunculus</i></p>	 <p> mei t/m sept 20-50 cm Vaste plant </p> <p>Robertskruid <i>Geranium robertianum</i></p>	 <p> juni t/m sept 20-80 cm Vaste plant </p> <p>Sint-Janskruid <i>Hypericum perforatum</i></p>
 <p> mei t/m nov 30-90 cm Vaste plant </p> <p>Stinkende gouwe <i>Chelidonium majus</i></p>	 <p> juli t/m sept 30-50 cm Vaste plant </p> <p>Valse salie <i>Teucrium scorodonia</i></p>	 <p> juni t/m aug 60-150 cm Vaste plant </p> <p>Grote wederik <i>Lysimachia vulgaris</i></p>	 <p> juli t/m aug 30-120 cm Vaste plant </p> <p>Wilde chicorei <i>Cichorium intybus</i></p>
 <p> mei t/m sept 60 cm Vaste plant </p> <p>Wilde reseda <i>Reseda lutea</i></p>	 <p> juli t/m sept 120 cm Vaste plant </p> <p>Wilgenroosje <i>Chamaenerion angustifolium</i></p>	 <p> juli t/m sept 50 cm Vaste plant </p> <p>Zeepkruid <i>Saponaria officinalis</i></p>	 <p> juni t/m sept 100 cm Vaste plant </p> <p>Zwarte toorts <i>Verbascum nigrum</i></p>

Standplaats: zon half-zon schaduw
Tolerantie: bestand tegen natte periodes bestand tegen droge periodes
Bloeiperiode:
Hoogte: maximale hoogte, afhankelijk van standplaats en bodem

Bollen en zaaisels

- Ecologisch interessante bloembollen en vrolijke inheemse kruiden
- Voor extra kleur in het voorjaar en de zomer
- Zeer goed toepasbaar in openbaar groen, straten en in tuinen
- Te koop als bollen en zaden, bij bepaalde tuincentra en online

 <p> juni t/m sept 20-60 cm Eenjarig </p> <p>Grijskruid <i>Berteroa incana</i></p>	 <p> april t/m okt 20 cm Eenjarig </p> <p>Akkerviooltje <i>Viola arvensis Murray</i></p>	 <p> mei t/m aug 20-70 cm Eenjarig </p> <p>Bleke klaproos <i>Papaver dubium</i></p>	 <p> juni t/m juli 20-100 cm Eenjarig </p> <p>Bolderik <i>Agrostemma githago</i></p>
 <p> mei t/m juli 10-50 cm Eenjarig </p> <p>Bos vergeet-me-nietje <i>Myosotis sylvatica</i></p>	 <p> juni t/m sept 60 cm Eenjarig </p> <p>Gele ganzenbloem <i>Glebionis segetum</i></p>	 <p> mei t/m okt 10-50 cm Eenjarig </p> <p>Gewone duivenkervel <i>Fumaria officinalis</i></p>	 <p> mei t/m aug 40-120 cm Tweejarig </p> <p>Groot streepzaad <i>Crepis biennis</i></p>
 <p> mei t/m juli 20-60 cm Eenjarig </p> <p>Grote klaproos <i>Papaver rhoeas</i></p>	 <p> juli t/m okt 5-30 cm Eenjarig </p> <p>Hazenpootje <i>Trifolium arvense</i></p>	 <p> juni t/m aug 30-60 cm Eenjarig </p> <p>Korenbloem <i>Centaurea cyanus</i></p>	 <p> juni t/m sept 50-150 cm Tweejarig </p> <p>Middelste teunisbloem <i>Oenothera biennis</i></p>
 <p> juni t/m juli 30-60 cm Vast </p> <p>Oranje havikskruid <i>Pilosella aurantiaca</i></p>	 <p> mrt t/m okt 10-30 cm Eenjarig </p> <p>Paarse dovenetel <i>Lamium purpureum</i></p>	 <p> juni t/m juli 60-125 cm Tweejarig </p> <p>Paarse morgenster <i>Tragopogon parrifolius</i></p>	 <p> juni t/m aug 10-50 cm Eenjarig </p> <p>Reukloze kamille <i>Tripleurospermum maritimum</i></p>
 <p> april t/m juni 20-90 cm Tweejarig </p> <p>Gewoon barbarakruid <i>Barbarea vulgaris</i></p>	 <p> juni t/m sept 30-200 cm Vast </p> <p>Vogelwikke <i>Vicia cracca</i></p>	 <p> juni t/m sept 70-90 cm Eenjarig </p> <p>Wilde ridderspoor <i>Delphinium consolida</i></p>	 <p> juni t/m sept 30-75 cm Vast </p> <p>Luzerne <i>Medicago sativa</i></p>

- Standplaats:** ● zon ● half-zon ● schaduw
- Tolerantie:** ● bestand tegen natte periodes ● bestand tegen droge periodes
- Bloeiperiode:** 🌸
- Hoogte:** 📏 maximale hoogte, afhankelijk van standplaats en bodem

Bron (afbeeldingen): 40 van de 40 (gemeente Eindhoven).

Fauna

Huismus	Habitatwensen
---------	---------------

	<p>De huismus verblijft graag in een gebied waar mensen voorkomen. Hier komt namelijk hun meeste voedsel vandaan. Er moet voldoende voedsel, zand en water binnen een straal van 50 tot 100 meter beschikbaar zijn. Voldoende dekking is belangrijk met minimaal 3 a 4 meter hoog opgaand groen. Huismussen houden over het algemeen minder van gebieden met hoge bomen.</p>
	<p>Nestplaatsen</p>
	<p>Leeft met andere huismussen in een kolonie. Daarom moeten er minimaal 5 of meer nestkasten worden geplaatst.</p>
<p>Gierzwaluw</p>	<p>Habitatwensen</p>
	<p>De gierzwaluw is vanaf april tot augustus in Nederland te vinden. Ze nesten in verschillende kieren en openingen van gebouwen. Het is belangrijk om een waterrijke omgeving en insectenrijk/kruidenrijk grasland binnen 500m van hun nest te hebben.</p>
	<p>Nestplaatsen</p>
	<p>De gierzwaluw met andere gierzwaluwen in een kolonie. Een cluster van 5 tot 20 nestplaatsen is daarom minimaal, geplaatst op een noordoostelijke windrichting, op hoogte (tot 40 meter). De nestplaats moet vanaf de onderkant minimaal 4 meter vrij zijn van obstakels voor een vrije aanvliegroute.</p>
<p>Merel, roodborst & andere struikbroeders</p>	<p>Habitatwensen</p>
	<p>Struikbroeders houden voornamelijk van groene gebieden zoals opgaande groenblijvende (besdragende) beplanting.</p>

	Nestplaatsen
	Struikbroeders houden voornamelijk van (klimmende) struiken zoals een struweel, of in gevelbeplating.
Egel	Habitatwensen
	Egels verblijven in groene leefgebieden waar vooral kleine (bodem)insecten en andere ongewervelden te vinden zijn. Het is belangrijk om tussen het leefgebied van 20-40 ha voldoende verbinding te hebben.
	Verblijfplaatsen
	Egels slapen in de zomer voornamelijk onder dicht struikgewas, in holtes, onder boomwortels. In de winter slapen ze voornamelijk in de grond, tegen schuttingen, schuren, bijgebouwen of in een takken- of composthoop.
Bijen en vlinders	Habitatwensen
	Bijen en vlinders houden van inheemse bloemen- en kruidenrijke groenstroken. Een goede variatie in vegetatie zorgt voor de ontwikkeling van een grote variatie aan soorten insecten.
	Verblijfplaatsen
	Veel insectensoorten vinden hun verblijf in kieren in stenen muren, dood hout en schors, in de grond, tussen tegels, en in oude hopen. Insectenstenen kunnen dit habitat nabootsen. Zorg hiervoor dat de verblijfplaats beschutting biedt tegen regen en wind, en zijn gesitueerd dichtbij inheemse nectar- en stuigmeeldragende bloemen, planten en/of struiken.
Amfibieën	Habitatwensen en verblijfplaatsen
	Water met een strook oeverbeplanting, is noodzakelijk voor amfibieën. Een poel mag in de zomer niet droogvallen. De noordzijde van de oever moet een flauw talud hebben, zowel boven- als onder water. Zodat water snel kan worden opgewarmd door de zon. Dit is gunstig voor de ontwikkeling van larven. In de omgeving bieden bosplantsoenen en hoge kruidachtige vegetatie schuil- en overwinteringsmogelijkheden.

Kerkuil	Habitatwensen
	Kerkuilen leven voornamelijk in cultuurland met gras- en bouwlanden die begrensd worden door kruidenrijke akkerranden, houtwallen, heggen of bosjes. Het is van belang dat er genoeg voedselaanbod (muizen) te vinden zijn. Territoria zijn tussen de 60 en 1.200 hectare groot en overlappen nauwelijks.
	Nestplaatsen
	Nestkasten moeten geplaatst worden in hoge, donkere en tochtvrije delen van grote gebouwen zoals schuren, kerken, kastelen en torens. Kasten moeten tenminste op 3 meter hoogte geplaatst worden, maar kan oplopen tot 20 meter. Van belang is dat de locatie rustig is en dat de aanvliegroute vrij is

Gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis & andere gebouw bewonende vleermuizen	
	Habitatwensen Vleermuizen jagen binnen een straal van 2 tot 5 kilometer van hun verblijfplaats, op muggen, motten, vliegen, nachtvlinders en kevers. Een beschutte insectenrijke omgeving binnen deze straal is daarom van belang.
	Nestplaatsen
	Verschillende soorten vleermuizen maken gebruik van verschillende soorten verblijven, zoals in een spouw, kelders, achter gevelbetimmering, onder dakpannen, op kerkzolders binnen een hoogte van tussen de 4 en 50 meter. De opening van het verblijf mag niet binnen 1 meter boven ramen zijn gesitueerd, noch mogen deze fel verlicht zijn van buitenaf.
Huiszwaluw	Habitatwensen
	Een waterrijke omgeving met veel muggen. Dit is hun voornaamste voedselbron.
	Nestplaatsen

	De kunstnesten moeten minimaal in een cluster van 5 zwaluwkommen per gebouw worden geplaatst. Op minimaal 4 en maximaal 10 meter hoogte op het noordoosten. De nestplaats moet vanaf de onderkant minimaal 4 meter vrij zijn van obstakels voor een vrije aanvliegroute.
Spreeuw	Habitatwensen
	De spreeuw houdt van een habitat waar voornamelijk insecten en insectenlarven te vinden zijn. Zoals grasland en besdragen- de struiken.
	Nestplaatsen
	De nestplaats moet op 2 tot 5 meter hoogte worden geplaatst, waarbij hij niet in de volle zon staat, en beschut is van wind. Omdat zij van nature graag nesten in oude- re bomen waarin holtes zijn ontstaan.
Slechtvalk	Habitatwensen
	De slechtvalk jaagt vaak ver van het nest af, voornamelijk in open landschappen met veel vogels. Ze leven in hoog stedelijk gebied, doorgaans niet in dorpen. Te veel slechtvalken in een gebied kunnen voor een terugloop van het aantal kleinere vogels zorgen.
	Nestplaatsen
	Het is belangrijk dat er niet te veel slechtvalken in een gebied voorkomen, het aanbod moet daarom worden onderzocht. Daarom moet er maximaal 1 kast per wijk worden geplaatst om het evenwicht te bewaren. Alleen op bebouwing van minimaal 25 meter hoog. Het liefst op 80-120 meter hoogte.
Zwarte roodstaart	Habitatwensen

	<p>De zwarte roodstaart houdt van open, droge niet ingerichte terreinen braakliggend terrein. Zoals bruine daken.</p>
	<p>Nestplaatsen</p>
	<p>Nestplaatsen moeten worden geplaatst op een beschutte plek op het noorden of oosten. Met maximaal 2 per project, op minimaal 2 meter hoogte. In de buurt van bruine daken en/of kale braakliggende gebieden.</p>
<p>Steenuil</p>	<p>Habitatwensen</p>
	<p>Steenuilen verblijven graag in agrarische cultuurlandschappen, hier blijven ze binnen een straal van 5 tot 30 hectare van hun nest. In dit gebied moet voldoende voedsel zoals muizen, regenwormen, andere insecten en kleine dieren aanwezig zijn.</p>
	<p>Nestplaatsen</p>
	<p>Steenuilen zijn territoriale vogels, nestplaatsen zullen dan ook vaak tenminste enkele hectaren uit elkaar liggen. Toch kan het geen kwaad om nesten dicht bij elkaar te hebben zodat er meer keus is. Daarom moeten er tenminste 2 nestkasten, maar maximaal 3 per perceel geplaatst worden. De kasten moeten op een hoogte van twee tot vijf meter in een boom in een rustig gebied</p>
<p>Boerenzwaluw</p>	<p>Habitatwensen</p>
	<p>Boerenzwaluwen verblijven graag in de buurt van boerschuren Voorkeur is naar een omgeving waar water te vinden is omdat dit insecten aantrekt. De boerenzwaluw is in Nederland te vinden tussen April en September.</p>
	<p>Nestplaatsen</p>
	<p>De boerenzwaluw kiest er graag voor om binnen te broeden, maar kan ook aan de buitenkant van schuren onder overhangende dakranden vestigen. Nesten moeten tenminste 15 cm ruimte houden tot het dak</p>

vanwege een opening aan de bovenkant. De nesten moeten niet in de tocht zitten en ook niet te warm worden. Deze moeten in clusters van tenminste 3 nesten geplaatst worden.

Bron (tekst en afbeeldingen): Natuurinclusief ontwikkelen (Synchroon, Nest Natuurinclusief en Vogelbescherming Nederland, 2023).